

Egy csésze kávé, a mosógép és egy szintetizátor találkozása a kenderföldön – fenntartható gazdaság- és közösség-fejlesztés Ágon

Oláh Roland

A cikk a 2017. évi Közösségkonferencián elhangzott előadás írásos formája, és Csongor Anna előzetesen felvetett kérdéseire reagál

2016 tavaszán a Magyar Szegénységellenes Hálózat fenntarthatósági munkacsoportjának tagjai egy modellértékűnek szánt projekterven kezdtek el dolgozni, amelynek célja egy olyan fejlesztés elvi alapjainak létrehozása volt, ami egyszerre szolgálja ki a környezet, a közösségek, a gazdaság és az energiaszegénység által támasztott szükségleteket.

Az önkéntes szakértőkből álló stáb a nyár és az ősz során számos munkaórát töltött azzal, hogy ezeknek a más-más mezőben érzékelhető, mégis egymással szorosan összefüggő területeknek rendelje alá korábban szerzett tapasztalatait.

Az elkészült, ekkor még általános érvényű terveinkkel, olyan korábról ismert településeket, közösségeket kerestünk fel, ahol el tudtuk képzelni, hogy gyakorlattá, kézzelfoghatóvá válhat mindaz, amit papíron terveztünk.

Sok-sok kilométerrel, jó néhány interjúval és fél év közös munkával a hátunk mögött érkeztünk Ágra, ahol egy akkor bő másfél évvel korábban felfüggesztett fejlesztés nyomait kerestük. Másfél év kihagyás rémisztően soknak tűnt akkor számunkra. Korábban azt tapasztaltuk, hogy az ilyen esetekben néha már akár néhány hét elmúltával is csak futni lehet a korábbi, nehezen összerakott eredmények után. Meglepetésünkre, a faluba érve szinte azonnal a korábbi munka utóéletéről szóltak a beszélgetéseink.

Erről bővebben a [itt](#) lehet olvasni.

Azt, hogy végül Ág mellett tettük le a voksot, mégis az az apró momentum biztosította, amikor az egyik család háziasszonyának meghívására, konyhájukba érve kávéval töltött, és hozzátette, „még emlékszem, hogy cukor nélkül iszod!”

Már az ekkor kezdeményezett, többnyire szűk, családi körű beszélgetésekben igyekeztünk világossá tenni, hogy *Ez, most nem Az a program*. Igaz, hogy nem kell jelenléti ívet aláírni, de pénzünk sincs, csak, ahogy egymás közt mondjuk, világmegváltó álmaink, és ehhez hívunk most partnereket. Bár hónapokkal később lett valamilyen pénzünk, és hozzájutottunk egy jelentősnek mondható építőanyag adományhoz is, mégis őszintén állítjuk, hogy akik akkor leültek velünk, nem a pénzünkért szerettek minket. Elhitték, hogy nincs vesztenivalójuk azzal, hogy havonta, később sűrűbben találkoznak velünk és egymással, s közben terveket szövögetünk egy szebb holnapról.

Mi is történt valójában az elmúlt évben:

- 2017 januárjában 10 fővel megalapítottuk Ág első közösségi bankját – a módszert innen vettük át: <http://autonomia.hu/hu/document/a-caf-modszer-rovid-leirasa/>;
- a résztvevő családokkal interjúkat vettünk fel, lakóházaikat műszakilag felmértük, és közösen megterveztük a legszükségesebb beruházásokat;
- ősszel, bár kéményfelújításnak indult, végül tetőcserepeket kaptak a résztvevők, melyekhez az összes faanyagot maguk vették meg, részben, vagy egészben a közösségi bank nyújtotta hitelek segítségével;
- novemberben az új belépőkkel újabb pénzügyi közösséget hoztunk létre, velük együtt nagyjából 20 családdal dolgozunk együtt;
- közösségi vállalkozást terveztünk, az ehhez szükséges inspiráció és tudás megszerzése érdekében tanulmányutakat szerveztünk;
- az elindítani kívánt vállalkozáshoz termőföldet kerestünk, és találtunk.

Terveink:

- a lakóházak falait és nyílászáróit szigetelni akarjuk. Ennek eredményességét úgy tudjuk követni, hogy a kezdeti állapotban mértük és dokumentáltuk a kinti és a benti hőmérsékleti adatokat, valamint a tüzelőanyag-felhasználást, majd a munkák elvégzése után kontrollmérést végzünk;
- megalapítjuk a működésünkhöz szükséges formában a vállalkozást a helyi résztvevőkkel közösen;
- a falszigetelésekhez olcsó és/vagy megújuló anyagokat fogunk használni, lehetőség szerint magunknak állítjuk elő (szalma, vagy kender használata). A nyílászárókat svéd nútbemarásos technológiával fogjuk szigetelni;
- 2018 áprilisának közepéig a földre kell kerülnie a kendermagnak, később, a feldolgozáshoz szükséges alapvető eszközöket, gépeket be kell szerezni.

Mindezek eléréséhez a támogatók és a stáb munkája mellett arra is szükség volt, hogy a bevont családok, illetve az őket a találkozókon képviselők belássák, hogy itt többről van szó, mint arról, hogy ha eljönnek a „gyűlésre” akkor kapnak cserepet. Ma már a résztvevők többségében az a kép él erről a munkáról, hogy itt most a gyermekeik számára alakítják ennek a kicsi falunak a sorsát. Ha a közösségi vállalkozás gondolata az év elején felmerült, leginkább kifogásokat és az aggodalmakat hallottunk. A visszajelzésekből egy olyan modell rajzolódik ki, amely ahhoz mosodai vállalkozáshoz hasonlítható, melyben hiába vannak kiváló gépeink, hiába van piac, és hiába választunk gazdaságos, jó minőségű tisztítószert, ha a folyamat végén valaki nem szedi ki időben a tiszta ruhát, az tönkre teheti mindenki erőfeszítéseit.

Végig érezhető volt, és jelenleg is kristálytiszta megmutatkozik az a félelem, hogy vajon bízhatunk-e egymásban olyannyira, hogy közösen vállaljunk kockázatot. Ez fejlesztőként is és résztvevőként is nehéz kérdés, és nem szabad könnyelmű döntéseket hozni.

Megcsap olykor a hatni tudás szele. Hogy képesek vagyunk egy egész közösség életét befolyásoló folyamatot irányítani. Nehéz viszont balanszírozni a jól tapintható szükségletek miatt megjelenő vágyak és a hideg, üzleti racionalitás között. Nehéz úgy feladatokat vállalni, hogy a konkrét események

helyétől cca. 200 km választ el minket. A feladatok delegálása meglehetősen döcögős folyamat. Lehete úgy terhelni valakit a helyi közösségből, hogy ő láthatóan nincs felkészülve arra, hogy a sokszoros áttételen keresztül ezzel járó lehetőséggel, felelőséggel (hatalommal) jól, méltányos, igazságos módon bánjon?

Mindenesetre, a nyár során úgy tűnt, hogy nincs más út előttünk, ha haladni akarunk, mint a felelősség és a feladatok kiszervezése.

Ebben a pillanatban két csoport működik tehát az apró településen. Az első cserépszállítmányok megérkezését követően ugyanis többen érezték, hogy végérvényesen lemaradnak valamiről, ha nem teszik meg azt a lépést, hogy jelentkeznek, és felzárkóznak. Ennek köszönhetően sok mindent kell előlről kezdenünk, de szerencsére már fel tudjuk használni az elmúlt év tapasztalatait.

Sokszor felmerül bennünk a kérdés, hogy vajon meddig nőhetünk, hány településre terjeszthető ki a projekt, és mennyi külső forrást allokálhatunk egy olyan településre, ahol egy szintetizátorért cserébe lakóházhhoz lehet jutni?

Mindezek figyelembevételével, és persze sok minden figyelmen kívül hagyásával, 2017 végén ott tartunk, hogy szeretnénk beadni egy, a dél-dunántúli régióra kiírt pályázatot, amely biztosíthatja a megálmodott vállalkozás elindulását. Nem kevesebbet tervezünk, mint hogy egy Ágtól nem messze található földön ipari kendert fogunk termesztetni, amit feldolgozunk, és részben eladunk, részben pedig a lakóházak szigetelésére fogunk felhasználni.

Nagy lépés ez a fejlesztők számára, de még nagyobb annak a néhány tucat embernek, akik belénk, és nem mellesleg, egymásba helyezték a bizalmukat.

A projekt a Magyar Szegénységellenes Hálózat Alapítvány, a Profilanrop Egyesület és a Köz-Tér-Háló Alapítvány munkatársainak közös munkája.

Működésünket az Erste Foundation Roma Partnership alapja támogatja, partnerünk a Habitat for Humanity Magyarország.

olahroland@gmail.com

